

בחול עור שני חדשים (כיצד עשה זאת ביילינסון ועל יסוד מהזן)
ואליה מביע צער הרב על זאת ודורש שאשוב סיד, כי המצב בהסדרות
קשה.

הצבור רואה את חוצאות הוה"ס כמפלה, ובכלל ישנה הרגשה
דכאון בצבור. מאמריקא נהקבלו רק 13,000 לירה, והחוב לבנק גל
ב-4,000. וה"ח נחונה בטכנה. אחרי ישיבה עם הנה"צ (בהשתתפות
אליהו, יבנאל, טברסקי, קפלן ופרומקין) הציעה סולד 2,500, בתנאי
שלונדון הסכים לכך (הנה"צ בירושלם בטוחה בהסכמה זו), בקבוצות
שורר יאוש, קבוצת גבעה עומדת לפני התפוררות, בערים וביחוד בת"א
המצב רע, האינבלידיות רבה, העבודות אינן מתחילות, "מנור" נדחקים
הפועלים העבריים, הסיליקט נסגר שוב, ביה"ח לבקובין עומד לפני
פשיטת רגל, המצב רע בבתי חרושת לובלינר ומספירו, בגשר עומדים
לפטר 120 איש; אי האסון בתור ההסדרות מחובר באופן סבהיל, הרגש
הציוני חזק, אבל מחגורת גם הציניות.

מסרתי לשפרינצק את הצעה חכניתו של ברל לאחור.

י"ט אלול
4 ספטמבר
יום ג'

הלכנו הבוקר למשרד הבחינות של אינסטיטוט פסיחותכני
המתנהל ע"י הלמוט בוגן. היו שני הווילבושביצים, קנוביץ מציוני
גרמניה ואנכי. את הבחינות עצמן לא ראינו, ורק שוחחנו עם המנהל -

כנראה איש פקח ובעל כשרונות. שאלו אותו ע"ד בחינת החלוצים והקולים לארץ. לדעת בוגן אין אדם מצליח במקצוע אם הוריו במשך דורות עסקו במקצוע אחר - אולם הוא פקפק אם הסטודים שלו יתאימו ללא יהודים, כי יש לו ראש גרמני וחפיסה גרמנית, ובשביל בחינת איש בדבר החאמחו יש חשיבות מכרעת להבנת האיש. לפי דבריו יוצא שלא יחכן בכלל שנוי מבנה חברתי בצבור. שאלתיו לכך וספרתי לו הרכבת צבור הפועלים בארץ ומוצאם החברתי והכלכלי. הוא הסכים שיש גורמים שאין הוא מבין אותם, שאינם בחוג האנשים שהוא טפל בהם, ושיש להעריך אותם לחוד.

ברור שבתיאוריה הזאת של מקצוע בירושה יש הגזסה עצומה.

מסקנתה האחרונה היא שיטת הקסטות היהודיות. אולם יחכן שיש ערך מעשי ידוע לבחינה פסיחו-טכנית בדבר הכשרת האדם למקצוע מסוים. אם לגבי החלוצי בחינת הכשרה אפשרית רק במדה זעומה, הרי בארץ יש להשתמש במטודים האלה לא רק למען קבוע את ההכשרה המקצועית כי אם למען הגבורה. כדאי יהיה לאסוף באופן שיטתי חומר ע"ד התקשרות אנשינו למקצועות שונים וכמו כן ע"ד עזיבת המקצוע וסבוחיה. בחנוכה ששנוי-המבנה החברתי וההקברה למקצועות חדשים מסלאים בה חפיד כל כך מכריע וחיוני - יש צורך ראשוני בפעולה מדעית-נסיונית בעניין זה.

בקרנו אחר כך משרד לסידור עבודה משרדית. יש שכלולים טכניים חשובים, אולם כשנסיתי לברר אם יש אמצעי נגד הקושיים שאנו שאנו נפגשים בהם בארץ - קבלתי תשובה שלילית.

בערב נפגשנו אח י.ל. שטיינברג - אברך עם סנים אצילים -

רבניים. אחרי שיחה של מה בכך עברנו לענייני הארץ. שטיינברג שואל אם אין סכנה מוסרית בדבר שאנו מקדישים זה הדור השלישי להקמת הכלים הלאומיים שלנו בארץ שסם רק אמצעי ובינתיים אנו עלולים להתרחק מהעיקר - ה"ו"ק "קדושים תהיו".

אמרתי לו שאין אנו בונים בא"י רק כלים לאומיים אלא בונים את האדם, החברה הקבוץ. שאנו מחקנים בארץ את עצמנו, ואין דבר זה אמצעי אלא מטרה עליונה. לא יתכן מאמץ מוסרי יותר גדול ממאמץ זה של תקון וחידוש חיינו, של תיקון וחידוש עצמנו, כל האיריאליים הסוציאליים הם משוללים לגבינו כל ערך מוסרי אמתי, והשתתפותנו במהפכה העולמית הוא עקרה ומחוסרת ערך יוצר, כל זמן שאנו תלויים מחיי יצירה פורים ועצמיים.

הוא שאל כיצד יתכן הדבר שאנו נעמוד כצר לדרישה פרלמנט בארץ, שנגזול מהערבים את זכותם להגדרה עצמית. מלבד הפסול שבדבר גופא יש סכנה שכוחה ההתעוררות בקרב עמי המזרח, שנהגברו סוף סוף על האימפריאליזם, יראו בנו את שונאם.

אמרתי לו שלפי השקפתי המוסרית אין לנו הזכות לקחת אף ילד ערבי אחד, אם אפילו בשכר הקפות הזה נגשים בבח אחת את הציונות כולה. אין עבודתנו יכולה להיות בנויה על קפות זכות מי שהוא, לא רק של העם הערבי כולו, כי אם אפילו של איש אחד. אולם כמו כן אין הזכות לערבים ולעולם כולו לקחת את הזכות שלו, ולא רק של העם היהודי כולו. השאלה היא אם ביסודו של הדבר יש לנו הזכות לבנות את הארץ ולהתישב בה. אם זכות זו נוכרת -

ושטינברג מכיר בה - וזכות זו מחבסת על העובדה שהארץ אינה מיושבת דיה, אינה מעובדת דיה, ואין הישוב הקיים מסוגל לישב ולעבד אותה כלה, אין הזכות לערבים לשלטון מלא על הארץ כלה. לדעתי יש להם הזכות המלאה לשלוט על כל עניניהם, רכושם, ישובם, חרבותם, חייהם הפנימיים ויש להם הזכות להבטיח את התפתחותם הכלכלית מופרעת. אולם על אותם חלקי הארץ שאינם מיושבים, שאינם מעובדים, על אותן האפשרויות שלא נחשמו עדיין, ושאינן הערבים עתידים להגשים אותם כשהיה להם שלטון, כל אותן האפשרויות הגנוזות המסתוות בסיס מוסרי וישובי להתישבותנו בארץ - אין לערבים כל זכות של שלטון עליהן. מצב זה קיים לא רק בארץ. מבחינת הצדק הבינ לאומי אין כל זכות לחמשה מליונים האוסטרלים לסגור קונטיננט שלם, המוכשר לפרנס עוד עשרות מליונים אנשים, בפני כל העמים הזקוקים להגירה ולהתישבות. רק באלמות ובכוח האימפריה הבריטית נסגרו שערי אוסטרליה בפני היפונים, האיטלקים ועוד. כמו כן אין כל זכות לערבים לסגור את הנגב למשל בפנינו. אין להם זכות לשלוט בנגב שאינו מיושב על ידם. הקושי מהגבר על ידי כך שאין א"י נחלקת לשני גלילים, שבאחד יש ישוב מכסימלי ועבוד מכסימלי, והשני ריק לגמרי. אילו היה ככה היתה השאלה הפוליטית קלה. היו צריכים לסגור אחד לערבים בזכות שלטון עצמי, והשני ליהודים. הצרה והקושי הם בזה ששני השטחים האלה משמשים בערבוביה. כל שטח כמעט כולל בחובו שני האזורים האלה. משום כך אנו מתקשים במציאת פורמולה פוליטית ושיטת שלטון זה שהבטיח את הזכות המלאה לערבים לשלטון עצמי שלהם, והבטיח תופש גמור להתישבותנו באזור השני. מבחינה סוציאליסטית

אנו כופרים בכלל בזכות של סוברניות גמורה של איזה עם בארץ.
צריך להיות שלטון עליון, כל-אנושי שיסמור על הזכויות שיש לאנושיות
כולה ויטועטים ולבני עמים זרים בכל ארץ וארץ. גם במסגרת עולמי
ישנה הפרובלימה הזאת. היפונים נחנקים בארצם - וקנדה ריקה
מחושבים. סכסוך זה יסחר או ע"י מלחמה עולמית נוראה - או ע"י
מריבונל כל-אנושי על יסוד של חלוקה צודקת של הארצות ואפשרות
מלאה לכל קבוץ להחישב במקום פנוי.

שמינברג שאל אם לא יותר טוב שתנועת הפועלים תעורר
את ההמונים העובדים הערבים שילחמו יחד איתנו נגד האפנדים,
ושהפרלמנט שיוצר לא יהפך לנו לרועץ. אמרתי שזהו מגמתנו
ופוליטית, אולם פעולתנו בא"י על ההמונים הערבים לא תהבטא בזאת
שאנחנו ננהל תעמולה בקרב הערבים, ובחור אגוטטורים ומנהיגים
נפעל עליהם כמו שעשינו בכל הארצות. אנו שוללים את היסוד המוסרי
והפרוגרסיבי והמסרה של דרך פעולתנו זו עד עכשיו. גם הריבול-
ציוניות שלנו היתה פרוזיטית. רק בכח עם עובד אחר היו המרוצקים
והלסלים למנהיגי הריבולוציה. לא העם היהודי היה הגורם, כי אם
העם הזר. בארץ אנחנו רוצים שהעם העובד היהודי יהיה הגורם המהפכני.
פעולהנו בארץ היא אורגנית - היא מהווה מעמד פועלים שעובדת קיומו,
יצירתו, מלחמתו תהיה גורם מקדם ומהפכני. רק בגידול תועת
הפועלים בארץ, בצמיחת הישוב העובד אנו רואים את כוחנו וערכנו
בשביל המהפכה המזרחית. כמובן שאנו גם עכשיו מתאמצים לעזור
לארגון ולעוררות ההמונים הערבים, אבל תנאי לכך היא אפשרות גידולנו.
בהפסקת עלייתנו בארץ - אין אנו ממלאים אלא חפקיד פרוזיטי כמו בגולה,

ובזאת אין אנו רוצים.

יש שאלה של "ריאל-פוליטיק" - אם מועילה התנגדותנו

לדרישה הערבים לפולמנט שליט בארץ, אבל שאלה זו יש לבחון אותה

רק מבחינה מעשית, ואין זו עוד שאלה פרינציפיונית. בודאי

שאנו נחונים במצב פוליטי לא נוח, כי לא בנקל חובן עמדתנו,

ועל תנועת הפועלים העולמית להבין אותנו.

השיחה המשיך בעוד ימים אחדים בהשתתפות אחיו של שטיינבלג.

בערב הרצה הנטקה בלוג'ן הוז על המציאות הארצית ויהודי

גרמניה. יש עכשיו כחמש מאות יהודים גרמנים בארץ. סי שהולך לארץ

מגרמניה צריך לוהר על קומפורט חמרי, על נחות קולטורית - תמורה

זאת ירויה במסבה יהודית. ציין הקושי שיש בארץ, הקושי לגרמנים

להסתבל ביחוד למסבה של יהודי מזרח אירופה שהיא המכרעת. דבר נגד

יצירה מסבה יהודית-גרמנית, שתעכב בעד המזיגה הלאומית, קמר על

הצורך של התחדשות דתית שיכולה לבוא, לא ע"י הקניית הארטודוכסות

כי אם על ידי חופש התפתחות היהדות החדשה בארץ.

ב' אלול
5 ספטמבר
יום ד'

קורט בלומנפלד מסר אחמול לזלמן, שבחוגי הסוכנות,

כלומר ווסרמן ומונד, הטילה מועצתנו הסוציאליסטית בברוטל פחד.